

Actieplan 2024

Maatschappelijk verantwoord
opdrachtgeven en inkopen
gemeente Apeldoorn

Apeldoorn

Inhoud

1. Introductie	05
2. Onze aanpak	07
3. Productcategorie Vastgoed	10
4. Productcategorie Facilitaire diensten	12
5. Productcategorie ICT	13
6. Productcategorie Grond-, Weg- & Waterbouw (incl. riolering en groen)	14
7. Productcategorie Vervoer	16
8. Productcategorie Energievoorziening	18
9. Productcategorie Bedrijfskleding	20
10. Productcategorie Inhuur & Adviesdiensten	22
11. Verankering in de organisatie	23

1. Introductie

Samen voor een gezonde, inclusieve en duurzame stad

Apeldoorn heeft ambitieuze groeiplannen. We willen groeien naar minimaal 180.000 inwoners en ook een gezonde stad blijven. Dat levert nieuwe uitdagingen op over bereikbaarheid van de stad, energie- en grondstoffengebruik, klimaatverandering, werkgelegenheid en gezonde verstedelijking. Daaraan werken we als gemeente niet alleen, maar samen met burgers, ondernemers en bedrijven in onze stad.

Als gemeente kopen we veel in. Ons totale inkoopvolume bedraagt circa €250 miljoen per jaar. Deze inkoopkracht willen we gericht inzetten om (markt)partijen uit te dagen om slimme, eerlijke en vernieuwende oplossingen te bieden die bijdragen aan een duurzame stad. Met dit actieplan Maatschappelijk Verantwoord Opdracht geven en Inkopen (MVOI) zet Apeldoorn een nieuwe standaard neer voor duurzaam inkopen en tillen we dit naar een hoger niveau.

Meer maatschappelijke en economische impact met inkoop

Apeldoorn koopt voor bepaalde productcategorieën al jaren duurzaam in en gaat soms ook verder dan het landelijk beleid voorschrijft. Zo wordt de basis van ons coalitieakkoord gevormd door Brede Welvaart en zijn we Global Goals & Fair Trade gemeente. Daarnaast is al lange tijd 5% SROI (Social

Ons minimale ambitieniveau basis: niet-duurzame producten zijn uitgesloten voor alle productgroepen

Return on Investment) verplicht bij inkoopopdrachten boven de Europese drempel voor leveringen en diensten en wordt waar mogelijk een lokale ondernemer uitgenodigd bij (meervoudig) onderhandse aanbestedingen. MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) is opgenomen in ons inkoopbeleid. Vanwege de vrijblijvende formulering wordt het in de praktijk helaas niet altijd toegepast. Onlangs heeft wethouder Wenzkowski namens het College het Manifest MVOI

ondertekend, waarbij het College heeft aangegeven dat het minimale ambitieniveau Basis is voor alle productgroepen en thema's. Basis betekent dat niet-duurzame producten, werken en diensten zijn uitgesloten. Hiermee geven we tevens invulling aan twee actiepunten uit het coalitieakkoord *Handen uit de mouwen en aan de slag!* (april 2022), te weten:

- Bij aanbestedingen kennen we een hogere waarde toe aan ondernemers die maatschappelijk verantwoord ondernemen (impact ondernemen).
- Gemeente geeft het goede voorbeeld bij aanbestedingen als het gaat om duurzaamheid.

Ons gemeentelijk doel is om met het minimale niveau Basis voor alle productcategorieën en thema's ervaring op te doen, te leren en bij te sturen. Uiteindelijk willen we in de loop der jaren steeds hoger op de verduurzamingsladder komen te staan – van Basis naar Significant en uiteindelijk Ambitieuus¹. Voor inkoop van Facilitaire Zaken is reeds het minimale ambitieniveau op Significant gezet. Voor 1 januari 2025 willen we het aantal productcategorieën met een Significant ambitieniveau vergroten.

Betrokkenheid is nodig op alle ambtelijke niveaus in de organisatie. Om dit te bereiken, verankeren we MVOI beter in onze organisatie. Wij kiezen voor een integrale en decentrale aanpak (dus dichtbij waar de inkoopbehoefte ontstaat). Dit betekent één coördinator voor MVOI, samenwerking met diverse beleidsadviseurs en ondersteuning vanuit Inkoop voor alle opdrachtgevers. Het actieplan is samen met Inkoopadviseurs en een representatieve groep opdrachtgevers per productcategorie opgesteld. De inhoud is afgestemd met beleidsmedewerkers per thema en de afdelingshoofden/-managementteam per productcategorie.

Onderstaande afbeelding geeft een korte toelichting van de verschillende thema's binnen MVOI en de samenhang met de Sustainable Development Goals (SDG's). Lokaal aanbesteden wordt hier niet expliciet in benoemd, maar is door ons toegevoegd vanwege het belang voor onze lokale economie.

¹ Ambitieniveau Basis betekent dat niet duurzame producten, diensten en werken worden uitgesloten. Bij Significant worden duurzame producten, diensten en werken aangemoedigd om significante duurzaamheidswinst te boeken. Het ambitieniveau Ambitieuus betekent het zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten of leveren van een positieve bijdrage op het thema. Waar nodig door stimuleren van nieuwe oplossingen en innovatie.

1. Milieu (inclusief biodiversiteit): het tegengaan van milieuverontreiniging, mede ter bescherming van de biodiversiteit.

en mogelijk

6. Social Return: het bieden van eerlijke kansen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in lijn met het streven naar een diverse en inclusieve samenleving

5. Diversiteit en Inclusie: het stimuleren van een diverse en inclusieve samenleving en bedrijfsleven waarin iedereen wordt behandeld en beoordeeld op wat ze kunnen en niet op wie ze zijn, van wie ze houden, waar ze vandaan komen of wat ze geloven

en mogelijk

2. Klimaat: het tegengaan van klimaatverandering, vooral door afname van de CO₂-uitstoot

en mogelijk

3. Circulair: het helpen opbouwen van een circulaire economie

4. Internationale Sociale Voorwaarden (Ketenverantwoordelijkheid): het stimuleren van ketenverantwoordelijkheid van bedrijven. Dat betekent het voorkomen of aanpakken van misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu conform de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

en mogelijk

2. Onze aanpak

MVOI is de nieuwe norm voor duurzame inkoop in Apeldoorn:

- 'MVOI, tenzij': duurzaam inkopen krijgt een minder vrijblijvend karakter (comply or explain). Eventuele afwijkingen in overleg met en na akkoord van de MVOI-Coördinator. NB. Voor SROI (Social Return On Investment) draait dit principe al enige tijd en werkt na tevredenheid. 5% Social Return on Investment is verplicht bij opdrachten boven de Europese drempel voor leveringen en diensten en bij afwijkingen dient dit afgestemd te zijn met de SROI-coördinator.
- Maatschappelijke ambities van de gemeente vertalen we naar leidende principes voor MVOI binnen projecten en aanbestedingen.
- We passen minimaal de landelijke selectie- en gunningcriteria van het Basisniveau toe (<https://www.mvicriteria.nl/nl>). Niet-duurzame keuzes worden hiermee uitgesloten.
- In het Actieplan MVOI benoemen we ieder jaar een aantal kansrijke categorieën aanbestedingen, waar we de meeste maatschappelijke impact verwachten. Voor aanbestedingen binnen deze categorieën geldt een hoger ambitieniveau (Significant of Ambitueus²).

Leren en experimenteren doen we samen:

- We doen het komende jaar ervaring op met de nieuwe aanpak, scherpen deze verder aan en kijken wat ervoor nodig is om het beter te laten werken.
- Elk jaar kijken we of we voor bepaalde thema's en/of productgroepen ons minimale ambitieniveau naar boven willen en kunnen bijstellen.
- We gebruiken de creativiteit van onze lokale ondernemers om onze maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Dat doen we bijvoorbeeld in vorm van Marktdagen en andere innovatieve manieren waarmee we ondernemers uitdagen om duurzame producten te ontwikkelen en op de markt te brengen.

We borgen MVOI en onze maatschappelijke ambities in de organisatie.

- We geven invulling aan maatschappelijk verantwoord opdrachtgeverschap (MVO):
- MVOI / relevante maatschappelijke doelen benoemen we expliciet als uitgangspunt bij interne en externe opdrachtverlening en bij de start van projecten.

- We organiseren doorlopende bewaking van de MVI-ambitie en op meerdere niveaus in de vertaling naar inkoopstrategie e.a. documenten.
- We maken een expliciete en transparante afweging van belangen op het juiste niveau. De Inkoopboard is daar een belangrijk instrumentarium voor.
- We monitoren de voortgang met de landelijke Zelfevaluatie tool (<https://mvizet.nl/accounts/login/?next=/>). Hiermee brengen we de daadwerkelijke resultaten (contract/gunning) naast het gestelde ambitieniveau in beeld brengen, rapporteren en jaarlijks vergelijken met andere aanbestedende diensten.
- We scheppen de juiste randvoorwaarden om effectief met MVOI aan de slag te kunnen gaan:
 - We helpen opdrachtgevers en projectleiders om maatschappelijk verantwoord te kunnen inkopen binnen projecten, bijvoorbeeld met kennis en expertise en maken we ze bewust van het belang van hun rol in relatie tot MVOI. De MVOI-coördinator en opdrachtgever gaan hiertoe 3 tot 6 maanden voor de start van een aanbesteding met elkaar in gesprek.
 - Opdrachtgever en inkomer zorgen voor een actuele aanbestedingskalender.
 - We bieden experimenteer- en ontwikkelruimte (meer tijd en procesgeld) binnen kansrijke projecten.

Per productcategorie wordt hieronder behandeld: Welke thema's bepalend zijn bij de inkoop van producten, werken en diensten onder de betreffende categorie. Wat het jaarlijkse inkoopvolume grofweg is. Wat de algemene uitgangspunten zijn die gehanteerd worden. Welke concrete voorbeelden we al hebben gerealiseerd bij inkoop/aanbestedingen in deze categorie. Welke aanbestedingen/projecten we in 2024 ambitieuzer gaan aanpakken op één of meerdere thema's.

Algemene uitgangspunten die voor alle productcategorieën gelden, zijn:

- 5% Social Return on Investment (SROI) is verplicht bij opdrachten boven de Europese drempel voor leveringen en diensten.
- Lokale ondernemers worden waar mogelijk expliciet uitgenodigd te reageren op een (meervoudig) onderhandse aanbesteding.

² Significant betekent dat duurzame producten, diensten en werken worden aangemoedigd om significante duurzaamheidswinst te boeken. Ambitueus betekent het leveren van een positieve bijdrage op een thema of het zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten. Waar nodig door het stimuleren van nieuwe oplossingen en innovatie. In de MVI Criteria tool komt dit overeen met twee respectievelijk drie groene blaadjes.

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

Ketenverantwoordelijkheid

Diversiteit en
inclusie

Social
Return

Lokaal

MVOI Apeldoorn

Facilitaire Diensten

Social
Return

Energievoorziening

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

ICT

Ketenverantwoordelijkheid

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

Diversiteit en
inclusie

Social
Return

Gemeentelijk Vastgoed

Lokaal

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

Diversiteit en
inclusie

Social
Return

Grond, weg- en waterbouw (incl.riolering)

Groen

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

Social
Return

Lokaal

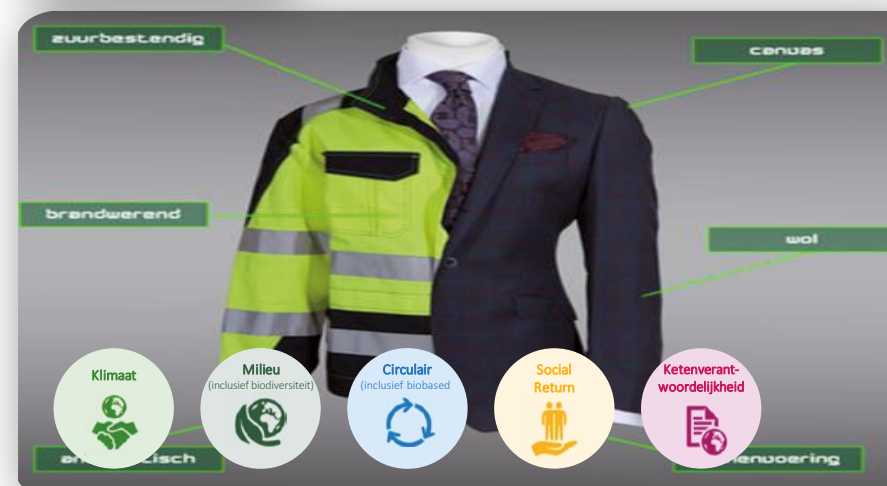
Personeel (vast/inhuur) & Adviesdiensten

Diversiteit en
inclusie

Social
Return

Bedrijfskleding

Klimaat

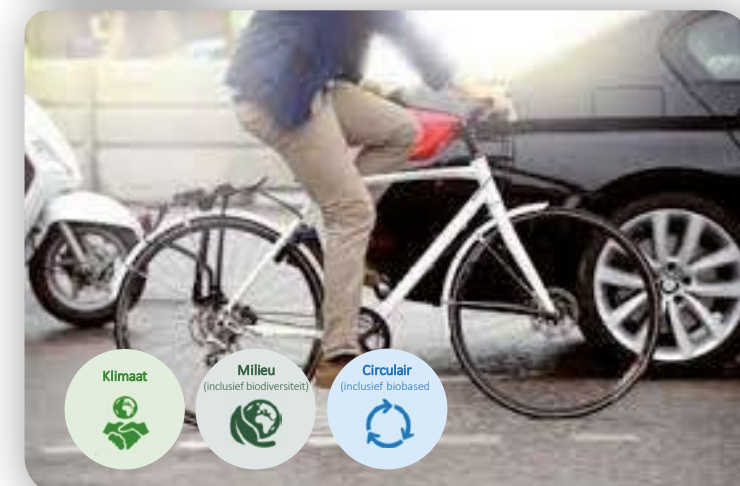
Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

Social
Return

Ketenverantwoordelijkheid

Vervoer

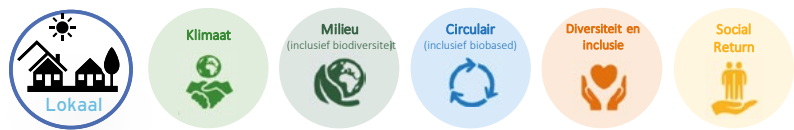

Klimaat

Milieu
(inclusief biodiversiteit)

Circulair
(inclusief biobased)

3. Productcategorie Vastgoed

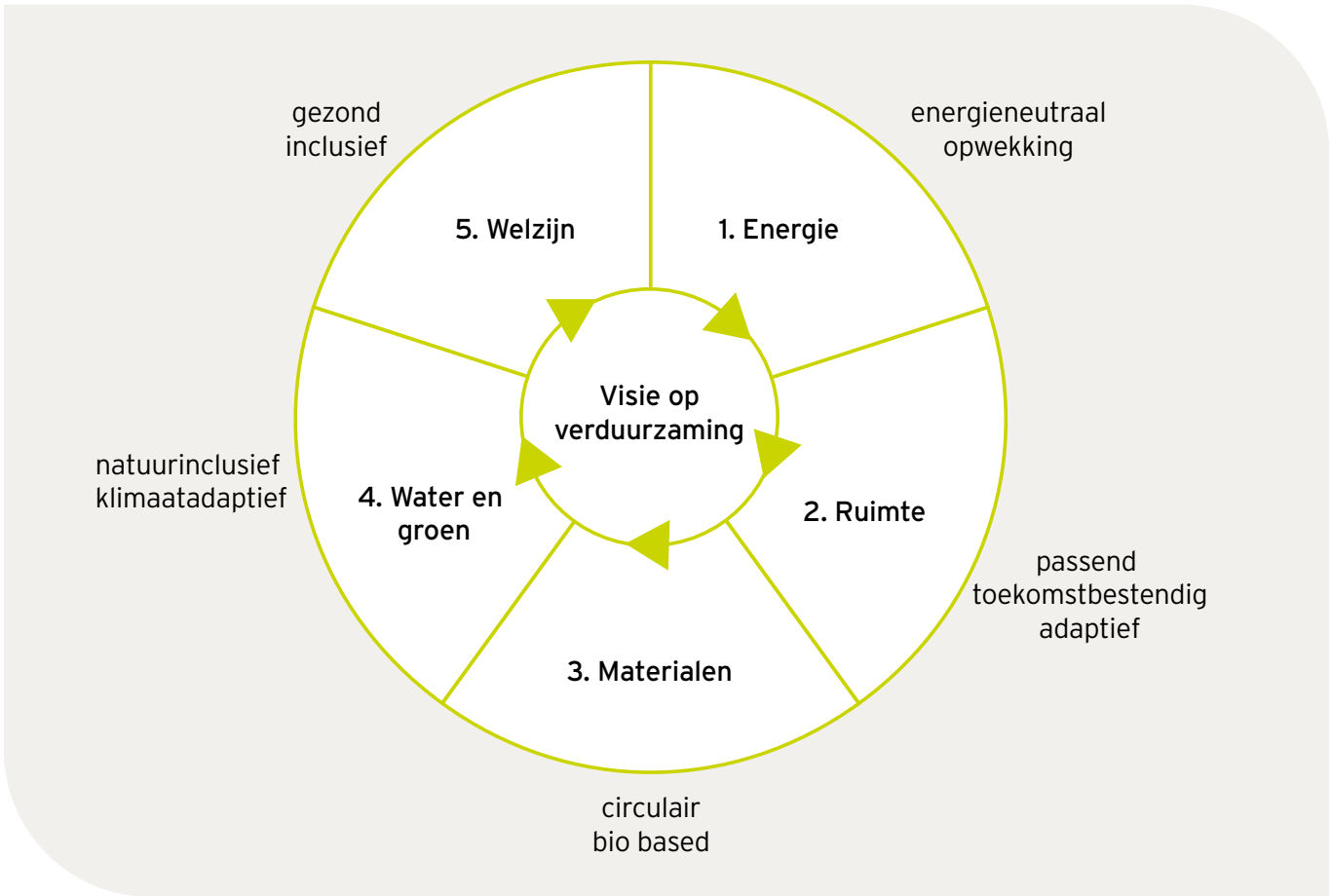
Inkoopvolume: circa 5 - 15 miljoen per jaar

De kernportefeuille van ons vastgoed bestaat uit 151 gebouwen, waarbij het gaat om onder andere sportgebouwen, cultuurgebouwen, brandweerkazernes, kantoorgebouwen en woningen. NB. De landelijke MVI Criteriatool bevat helaas enkel criteria voor kantoorgebouwen. Onze vastgoedportefeuille bestaat echter veelal uit andere soort gebouwen, zoals hierboven aangegeven. Vanuit PIANOO (Expertisecentrum Aanbestedingen) lopen gesprekken om e.e.a. mee te nemen in de MVI Criteriatool. De Buyer Group Circulaire Sportaccommodatie heeft criteria ontwikkeld voor sportgebouwen (zie <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen/buyer-groups/bouw/buyer-group-circulaire-0>). Verduurzaming 2.0 geeft de nodige aanvullende handreikingen. In de eerdere verduurzamingsslag is al heel veel energie bespaard en duurzaam opgewekt. Vastgoed staat nu op het punt om met Verduurzaming 2.0 een stap verder te gaan, waarbij de maatschappelijk en ecologische meerwaarde belangrijker is dan enkel financieel rendement. Onderwijshuisvesting is hier niet bij inbegrepen, omdat dit een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen is. Door de afdeling Beleid Maatschappelijke Ontwikkeling wordt gewerkt aan een Integraal Huisvestingsplan (IHP), waarin vergelijkbare kaders worden meegegeven aan de schoolbesturen. De basis hiervoor wordt gevormd door het Kwaliteitskader

Onderwijshuisvesting 'Bouwen aan de wereld van morgen' (zie <https://www.poraad.nl/werkgeverschap/onderwijshuisvesting/kwaliteitskader-onderwijshuisvesting>). Vastgoed bekijkt de verduurzaming vanuit vijf verschillende thema's: energie, ruimte, materialen, water & groen en welzijn. Deze thema's komen overeen met de MVOI-thema's Klimaat (energie), Milieu (water & groen), Circulariteit (materialen en ruimte), SROI en Diversiteit & Inclusie (welzijn). Daar is Lokaal aan toegevoegd, omdat zoveel mogelijk met lokale ondernemers wordt samengewerkt. Voor de meetbaarheid maakt Vastgoed gebruik van GPR.

Algemene uitgangspunten van de nieuwe visie zijn:

- In 2050 is onze kernportefeuille volledig energieneutraal en aardgasvrij (gebouw en gebruikgebonden). Onze gebouwen zijn in staat om dynamisch energie uit te wisselen met de omgeving en andere gebouwen in Apeldoorn.
- We onderzoeken altijd eerst of het mogelijk is om huidige gebouwen te gebruiken en aan te passen, voordat we beslissen om nieuw te bouwen.
- We ontwikkelen flexibele en adaptieve gebouwen die we later kunnen aanpassen, uitbreiden of kleiner kunnen maken.
- In 2050 hebben we onze bouwprocessen zo ingericht dat we geen materiaal gebonden CO2 meer uitstoten. Al onze

nieuwe gebouwen bouwen we vanaf dat moment van hergebruikt materiaal, bio-based materiaal of als noodzakelijk van losmaakbare en herbruikbare nieuwe materialen. Concreet betekent dit:

- We sluiten de bouwketen: bouw → gebruik → demontage → bouw → gebruik etc.
- We hergebruiken bouwelementen op een zo hoog mogelijk niveau (bijvoorbeeld liever wanden in zijn geheel hergebruiken dan de afzonderlijke platen waarmee ze zijn opgebouwd).
- Gebouwen benutten we waar mogelijk voor CO2 opslag, door gebruik van onder andere hout als bouw materiaal.
- We komen tot een materialenbank en maken materialen-oogstkaart van de omgeving. We beschouwen gebouwen ook als toekomstige materialenbanken.
- We stellen bij nieuwe panden een materiaalpaspoort verplicht.
- We beperken transport-bewegingen door inzet van lokale materialen en bedrijven, als dit past binnen de aanbestedingsregels.
- We zetten waar mogelijk elektrisch materieel in tijdens de bouw, beperken en scheiden ons bouwafval.

Vanaf 2024 dragen we met onze kernportefeuille bij aan de vergroening van Apeldoorn. We onderzoeken de mogelijkheden en nemen dit mee bij verbouwingen, nieuwbouw en/of tussentijds. Zo stimuleren wij de biodiversiteit, dragen we bij aan een gezonde leefomgeving en de beperking van

watertekorten en hittestress. Het NIKA-beleidskader zal worden gehanteerd.

- Vanaf 2024 dragen we met onze kernportefeuille nog meer bij aan het welzijn en comfort van de gebruikers. Onze gebouwen zijn uitnodigend, toegankelijk en stimuleren beweging. Bij nieuwbouw, verduurzaming van onze gebouwen en verbouwingen zorgen we voor een substantiële inzet van sociaal-maatschappelijke instellingen.

Concrete voorbeelden

Verduurzaming sporthallen en hergebruik lichtarmaturen. Bijna 900 zonnepanelen, Ledverlichting, isolatie en waterstof generator in/op het cultuurtwartaier Apeldoorn (ACEC, Huis voor de Schoone kunsten en CODA-museum) Gemeentewerf Noord – een circulair voorbeeldgebouw met o.a. hergebruik van regenwater voor toilet doorspoelen.

Kansrijke projecten 2024

- Zwembad Noord – extra inzet op energiebesparing
- Renovatie Woldhuis – zo circulair mogelijk
- Brandweerkazerne

4. Productcategorie Facilitaire diensten

Inkoopvolume: grofweg €4 miljoen per jaar - vertekend door Oekraïne

Onder facilitaire diensten vallen onder andere kantoorinrichting (inclusief thuiswerkplek), catering, warme & koude dranken, schoonmaak, kantoorartikelen, drukwerk, bloemen/groenvoorziening binnen, beveiliging, bedrijfskleding (niet zijnde werkkleding voor buiten) en vergaderlocaties. Duurzaam inkopen is standaard in deze categorie, van enkel 2e hands of gerefurbished kantoormeubilair tot zoveel mogelijk lokaal en plant-based catering. Voor deze productcategorie wordt ingezet op een minimaal niveau van Significant. We zetten in op het afvalvrij maken van onze inkoop, inzet van zoveel mogelijk bestaande materialen en grondstoffen voor nieuwe

behoeftes en lokaal sociaal ondernemerschap stimuleren. Hiermee wordt een breed aantal thema's gedekt. Circulariteit en energie vormen daarin de boventoon. Deze aanbestedingen lenen zich ook goed om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in te zetten. Ketenverantwoordelijkheid zie je terug bij bepaalde certificeringen - denk aan Fair Trade. Lokaal speelt vaak wat minder, omdat de markt per product een relatief klein aantal spelers kent.

Algemeen

- Papier 100% gerecycled
- Catering zoveel mogelijk lokaal producten inkopen, plant based en zo min mogelijk afval
- Inname en recycling van geleverde producten en restproducten wordt hoger gewaardeerd.

- In plaats van nieuw wordt er in eerste instantie gekeken naar levensduurverlenging, reviseren of tweedehands.
- Minimale verpakkingen en van recycled/bio-based materiaal of herbruikbaar
- Voertuigen voor vervoer producten/materialen voldoen ten minste aan emissieklasse 6 en voor de binnenstad vanaf 2025 zero-emissie voertuigen
- Schoonmaakmiddelen zijn milieuvriendelijk

Concrete voorbeelden

- Renovatie en onderhoud meubilair (inclusief thuiswerk meubilair 2e hands) - geen nieuwe meubels meer
- Scheiden afval/grondstoffen
- OSP (onze cateraar) gaat aan de slag met wegen/identificeren GFE om zo meer inzicht te krijgen in waar wat te besparen
- Hergebruik koffiedrab voor oesterzwammenkweker
- Fair Trade gemeente (in het bijzonder voor koffie, thee, cacao, palmolie en soja)

Kansrijke projecten 2024

- Schoonmaak (met name op het gebied van SROI zal deze worden herzien)
- Kartonnen koffiebekers worden vervangen door serviesgoed (tweedehands) met inzet van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Warme drankenvoorziening
- Verder doorzetten van plant-based assortiment bij evenementen, vergaderlunches en banqueting
- Onderzoeken om mailings en flyers op graspapier te drukken

5. Productcategorie ICT

Inkoopvolume: circa 6 miljoen per jaar

ICT bestaat uit software en hardware (inclusief telefonie). Bij software zijn de mogelijkheden wat beperkter. SROI kan altijd meegenomen worden en ook kan er gekeken worden naar wat het energieverbruik is van de applicatie. Hoe iets is geprogrammeerd heeft substantieel invloed op het energieverbruik. Gemeente Apeldoorn beschikt over een omvangrijk serverpark met een uitwijk buiten de deur. Daarnaast heeft iedere werknemer een laptop en mobiel. Sommigen beschikken ook over een tablet. Op kantoor zijn WBT werkplekken met veelal twee schermen. Daarnaast zijn er genoeg plekken waar je met je laptop kan werken. Voor thuis hebben de meeste mensen ook een groot scherm gekregen. De thema's Klimaat en Milieu worden standaard door producenten steeds beter gedekt. Circulariteit in de ICT biedt veel kansen en tegelijkertijd ook uitdagingen vanwege beveiligings- en beheerissues. Ketenverantwoordelijkheid bieden leveranciers soms wel opties voor, maar blijft nog lastig. Het thema 'Diversiteit & Inclusie' is met name van toepassing bij telefonie en de toegankelijkheid van de website voor blinden en slechtzienden. Lokaal inkopen is vrijwel nooit een optie vanwege het beperkt aantal spelers voor diverse ICT-producten.

Algemeen

- De leverancier is verantwoordelijk voor meenemen verpakking of verpakingsloos leveren.

- Laptops en mobieltjes worden na afloop hergebruikt, gerefurbished of gedemonteerd.
- Qua energiezuinigheid en circulariteit wordt aangesloten bij de markt

Concrete voorbeelden

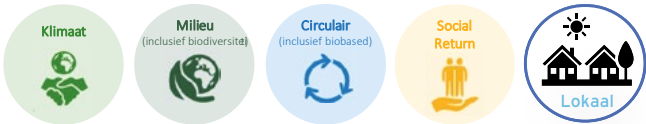
- Gescheiden omgevingen privé/zakelijk op de nieuwe Samsung telefoon, waardoor één telefoon voor een medewerker beter wordt ingevuld
- Twee apparaten beleid, oftewel iedereen heeft een laptop en telefoon - niet meer, tenzij het werk daarom vraagt

Kansrijke projecten 2024

- Aanbesteding op AV apparatuur - meer circulair
- Ten aanzien van de nieuwe serverruimte in het Stadhuis wordt gekeken in hoeverre de temperatuur in de ruimte kan bijdragen aan extra energie besparing ten aanzien van de koeling.
- De Moderne Digitale Werkplek stuurt aan op lange levensduur en zo min mogelijk apparaten:
 - Uitsluiting Thin Clients
 - Start Microsoft 365 uitbreiding - documenten delen in Teams (Sharepoint) en niet meer op netwerkschijven of lokaal (inclusief samenwerken met externen).

6. Productcategorie Grond-, Weg- & Waterbouw (incl. riolering en groen)

Inkoopvolume: 25 miljoen per jaar

De productcategorie betreft alle infrastructurele werkzaamheden inclusief groenvoorziening. Het is een grote groep, maar lastig te scheiden in verband met de nauwe samenwerking tussen de afdelingen ROR (Ruimtelijk Ontwerp & Realisatie) en B&O (Beheer & Onderhoud). Onder deze categorie valt: beheer, onderhoud en ontwikkeling openbare ruimte onderhoud en nieuwbouw van wegen- en waterbouw, inclusief civiele kunstwerken, zoals bruggen, steigers, tunnels en grondwerk (baggeren, bodemsanering, e.a.). Ook riolering (inclusief gemalen en duikers) en groenvoorziening valt onder deze categorie. Denk ook aan conserveringswerken, gladheidsbestrijding, openbare verlichting (exclusief energie), reiniging openbare ruimte, verkeersregelininstallaties, straatmeubilair en speeltoestellen, abri's, verkeersborden, beheer & onderhoud parkeergarages en rijwielstallingen.

We focussen op zo duurzaam mogelijke oplossingen en adresseren daarbij de thema's klimaat, milieu en circulariteit. Veel van de werkzaamheden worden enkel- of meervoudig aanbesteed, waarbij gebruik gemaakt wordt van een groslijst met lokale aannemers. Dus zoveel mogelijk met lokale partijen is hier een belangrijk uitgangspunt.

Algemeen

- Inzet van materialen met een lange levensduur.
- Levensduur verlengend onderhoud (LVO).
- In bestaande situaties verharding vervangen door groen daar waar mogelijk en in nieuwe situaties alleen verharding inzetten waar het noodzakelijk is
- Regenwater afkoppelen wordt altijd meegenomen bij projecten en onderhoud
- Duurzaam beton en asfalt (maximale MKI-waarden) wordt ingezet conform moederbestek
- Inzet circulaire materialen depots en gebruik van DuSpot daar waar mogelijk, bijvoorbeeld hergebruik bestratingsmateriaal en hergebruik rubberen tegels speeltuinen
- Inzet biobased materialen voor straatmeubilair en speeltoestellen - bij voorkeur van ons eigen hout
- Biodiversiteit stimuleren door o.a. ons maaibeleid
- In het kader van zero-emissie in onze stad stimuleren we emissieloos werken en proberen daarbij de netcongestie het hoofd te bieden.

Concrete voorbeelden

- Circulaire fietspaden Krimweg tot 100% circulair betongranulaat (milieu & circulair)
- Hergebruik onderdelen houten fiets- en voetbrug (Matenpoort) (circulair & lokaal)
- Hergebruik grind door deze te wassen en weer opnieuw in de bermen toe te passen (circulair & lokaal).
- Hergebruik bestratingsmateriaal op meerdere plekken in Apeldoorn (circulair & lokaal)
- Geen of hergebruik fundering gebruiken onder de bestrating (leggen op zand) indien mogelijk (milieu & circulair)
- Toepassen circulaire betontegels en afkoppelen regenwater in project Omvormen De Parken (milieu & circulair)
- Relining riolering is levensduurverlengend (tot 100 jaar) (milieu)
- Extra vergroening binnenstad en het Fort ter voorkoming hittestress (klimaatadaptatie)
- Duurzame materialen voor verkeersregelininstallaties - geen PVC, wel metalen die lang meegaan
- Hergebruik verkeersregelininstallaties daar waar mogelijk
- Hergebruik straatmeubilair en speeltoestellen daar waar mogelijk
- Eigen zadenbank voor biodiversiteit stroken langs de weg
- Duurzaam maaibeleid
- Boompalen en bankjes van ons eigen hout
- Bokashi - bladafval inzetten als bodemverbeteraar
- Wel deklaagstenen en geen door-en-door stenen. Dit betekent dat er meer hergebruikt materiaal toegepast kan worden onder de deklaag.
- Abri's met groene daken
- Circulaire bushaltes (circulair & lokaal)

Kansrijke projecten 2024

- Reconstructie Gildenlaan Zuid - zo laag mogelijke MKI-waarde van asfalt, BPKV (beste prijs kwaliteit verhouding), emissiearm materieel (milieu)
- Aanleg park in Zuidbroek met wadi's en wilde flora (milieu & klimaatadaptatie)
- Hergebruik bestratingsmateriaal in diverse projecten (circulair)
- Raamcontract bovengrondse betonproducten toepassen circulair materiaal (milieu & circulair)

- Bij alle reconstructiewerkzaamheden wordt gekeken naar circulariteit, klimaatadaptatie en lokaal inkopen
- Zero emissie materieel inzetten op projecten vanwege stikstof (milieu)
- Verkeersborden met meer circulaire elementen
- Meer slimme verkeerslichten (i-VRI)
- Levering speelbakkenzand (circulair en zero emissie leveringen)
- Levering speeltoestellen zo circulair mogelijk (hergebruik scoort hoger dan recyclen)

7. Productcategorie Vervoer

Inkoopvolume: circa 2,8 miljoen per jaar, waarvan het merendeel doelgroepenvervoer is

De productcategorie Vervoer betreft:

- duurzaam vervoer voor ons eigen personeel,
- vervoer voor de afdeling B&O (Beheer & Onderhoud) inclusief groot materieel ook bij aanbestedingen die door de afdeling ROR (Ruimtelijk Ontwerp & Realisatie) worden uitgevoerd,
- leerlingen-/dagbesteding-/collectief (Plus OV) vervoer, scoot mobiel bussen³
- Laadpalen met name in de stad - 38 nodig op parkeergarage Marktpllein.

Met onze eigen mobiliteit hebben we een mooie voorbeeld-functie: emissievrij vervoer voor een gezonde stad! Bij andere aanbestedingen sturen we op slimme en schone mobiliteit (CO2-arm, fossielvrij, duurzaam lokaal opgewekt) met fiets, openbaar vervoer (OV) of elektrisch.

Vanaf 2025 wordt het centrum van Apeldoorn een zero-emis-siezone voor stadslogistiek. Dit is een gebied waar onderne-mers alleen nog maar met bestelbussen en vrachtauto's zonder uitstoot mogen rijden. Hiermee zorgen we voor schonere lucht, minder vervoersbewegingen en blijft de binnenstad goed bereikbaar. Voor sommige voertuigen geldt een overgangsfase:

Algemeen:

- Rethink: heb je een 'eigen' vervoermiddel nodig of mobili-teit? Bijvoorbeeld 'Mobility as a service', vervoer op afroep, etc. Geldt alleen voor inkoop van OV wat wij doen. NB. Provincie is verantwoordelijk voor aanbieden OV.
- Voorbeeldfunctie, zelf elektrisch rijden en fietsen
- Verlenging van de levensduur door goed onderhoud en eventueel reviseren (staat nu op 8 jaar levensduur en ver-lengen naar 10 jaar B&O)
- Bij vervanging geldt emissievrij indien mogelijk
- Laadvisie (najaar 2023) wordt nu gemaakt inclusief prog-nose aantal laadpalen waar en aantallen
- Batterijopslag als boven 1 Megawatt (bijvoorbeeld bedrijventerrein).

Concrete voorbeelden

- Ons vervoer voor personeel is duurzaam (bijna volledig elektrisch)
- 5 elektrische bedrijfsauto's en komen nog 5 bij (B&O)
- De door B&O weggesleepte fietsen worden opgeknapt en verkocht door het kringloopbedrijf Foenix⁴

Kansrijke aanbestedingen/projecten 2024

- In 2024 duurzaam vervoer personeel volledig elektrisch
- De kleinere bussen in gebruik door B&O volledig elektrisch (probleem te weinig laadpalen - in Zuid al vol, zwaarder vervoer nog niet elektrisch)
- Twee voertuigen B&O die veel in het centrum komen naar elektrisch.
- B&O HVO100 (biodiesel) voertuigen
- Voorbereiding aanbesteding doelgroepenvervoer

3 We hebben twee scoot mobiel bussen die onderdeel zijn van het wagenpark van Apeldoorn en komen ten laste van het WMO budget.
4 Dit een langlopende overeenkomst met Foenix. Zij krijgen de fietsen nagenoeg om niet en zorgen voor afvoer van de fietsen waar ze niets mee kunnen.

8. Productcategorie Energievoorziening

Inkoopvolume: circa 11.000.000 kWh elektra en ruim 500.000 m3 gas⁵ per jaar

Onze energie inkoop gaat over verwarming en elektriciteit voor onze eigen panden (Stadhuis, Gebouw Noord en Zuid en andere gebouwen in beheer bij Vastgoed). Daarnaast gaat het ook over de energie nodig voor straatverlichting, verkeerslichten, sluizen en pompen (B&O).

Bij de inkoop van energie zijn slechts een beperkt aantal knoppen waaraan je kan draaien. Klimaat en Milieu zijn daarbij het belangrijkste - besparen, duurzame opwek en CO₂-reductie.

Algemeen:

- Net zoals bij het programma Energietransitie begint het met besparen. Wat je niet nodig hebt, hoeft je ook niet in te kopen. Uitdaging hierbij is dat we vaak wel meer elektriciteit nodig hebben (minder gas).
- De volgende stap is zelf duurzaam opwekken - en bij voorkeur zelf gebruiken op het moment van opwek. Zie tevens vastgoed visie 2.0
- 100% van de elektriciteit komt uit hernieuwbare energiebronnen in Nederland met informatie over waar de energie vandaan komt en uit welke bron (wind of zon)
- Broeikasgassen van fossiel gas worden volledig gecompenseerd (bos aanplant)
- Huisvestingsvisie als kader (najaar 2023)

Concrete voorbeelden

Ons vervoer voor personeel is duurzaam (volledig elektrisch)
Pompen met een hogere frequentie, waardoor er minder elektriciteit nodig
Verwarming op 20 graden in onze panden. BAM
Prestatiecontracten om jaarlijks te besparen. Sensoren inzetten om geautomatiseerd uit/aan gaan van verwarming/koeling en verlichting te bewerkstelligen.

Kansrijke aanbestedingen/projecten 2024

Slim laden voor auto's (vraagt nieuwe laadpalen)
Lokaal opgewekte energie zoveel mogelijk lokaal gebruiken (voorbeeld van de twee panden die uit de aanbesteding zijn gehouden - dynamisch energiecontract). Agem, Groen Dus of Om Energie die dit voor ons gaan doen. Evaluatie moet aantonen of we dit eventueel zelf gaan doen.

Led verlichting voor gebouw Zuid.

Andere mogelijkheden waar naar gekeken wordt zijn Quookers op een tijdschakelaar en/of afschalen van bepaalde verdiepingen op een dag dat er weinig mensen zijn (vrijdag en woensdag)

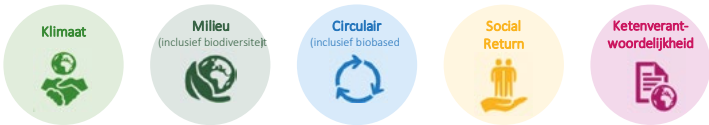
De verdeling van energie (gas en elektra) is als volgt:

Elektriciteitsverbruik categorie	Verbruik in 2022 (in kWh)
Openbare verlichting	5.013.209
Kantoorgebouwen (Stadhuis, Noord en Zuid)	1.916.332
Gemalen	1.262.289
Panden Maatschappelijke Opvang (inclusief Oekraïne opvang)	823.657
Parkeergarages en Rijwielstallingen	661.962
Panden Vastgoed & Grond	517.266
Verkeersinstallatie	353.093
Marktaansluitingen	274.795
Fontein en kunstwerken	90.855
Begraafplaatsen	24.719
Diversen (Talentplek, Uriliften, Bunker)	29.783
Totaal	10.967.960

Gasverbruik categorie	Verbruik (in m³)
Huisvesting	215.550
Vastgoed	166.258
Noodopvanglocaties Oekraïne	124.973
Begraafplaatsen	15.972
Totaal	522,753

5 Inkoopvolume op basis van bedragen is uiterst vertekenend vanwege het moeten beëindigen van het Gazprom contract en overstappen naar een andere leverancier met de toen geldende hoge energieprijzen. Voor de energiecrisis was het inkoopvolume circa 9 ton euro.

9. Productcategorie Bedrijfskleding

Inkoopvolume: circa €110.000

Bedrijfskleding bij de gemeente Apeldoorn bestaat uit verschillende soorten kleding:

- Beschermende kleding voor B&O (en eventueel andere) medewerkers
- Werkkleding inclusief uitrusting voor de BOA's (Bijzondere Opsporingsambtenaren)
- Kleding voor de bodes
- Kleding voor de baliemedewerkers (KCC)
- Bomenploeg (zaagkleding - specifieke eigenschappen)
- Technische dienst

Textiel is een zeer vervuilende industrie met name vanwege de hoge omloopsnelheid in modegevoelige kleding. Dat speelt bij bedrijfskleding minder, maar toch is hier veel winst te behalen op het gebied van klimaat, milieu en circulariteit.

De Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) Textiel geldt per 1 juli 2023 en betekent dat een importeur, fabrikant of buitenlandse aanbieder (gemachtigd vertegenwoordiger) verantwoordelijk is voor textiel die zij in handel brengt wanneer dit textiel afval is geworden. Deze UPV geldt voor consumentenkleding, bedrijfskleding (inclusief veiligheidskleding) en huishoudtextiel (tafellinnen, bedlinnen en huishoudlinnen zoals hand- en theedoeken). Zie <https://www.afvalcirculair.nl/onderwerpen/afvalregelgeving/producentenverantwoordelijkheid/textiel/>.

Ketenverantwoordelijkheid wordt hiermee deels gedekt, maar niet alles (zie hieronder).

Algemeen

- NEN genormeerde kleding
- verlengen van de levensduur (onderhoudsinstructies en correctief onderhoud bijvoorbeeld), repareerbaarheid en hergebruik (voortgezet gebruik) van het product en of componenten in dezelfde of een veranderde vorm
- 100% herbestemmen (hergebruik of recycling) van gebruikte bedrijfskleding en het streven naar verminderen van textielafval tot 0%;
- optimaliseren van de inzameling en sortering van bedrijfskleding voor hergebruik en recycling;
- inzicht in de keten als uitvoeringsvoorwaarde opnemen in het contract (sturen op ketenverantwoordelijkheid en transparantie)
- CO₂-emissie beperkt (minimaal categorie 6) transport

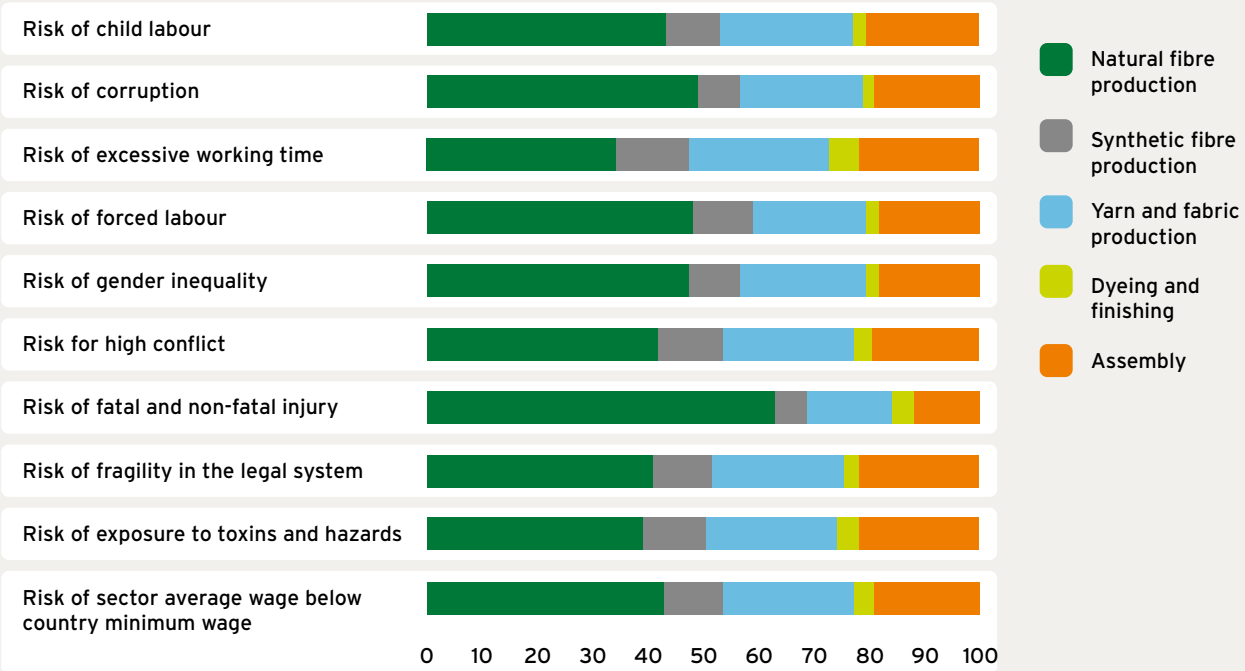
Concrete voorbeelden

- Werkkleding persoonlijke beschermingsmiddelen en BOA-uniformen aanbesteding (Tender 213781)

Kansrijke aanbestedingen/projecten 2024

- Aanbesteding Bomenploeg kleding (lokale kansen)
- Aanbesteding andere bedrijfskleding (gerecycled bijvoorbeeld)

Figuur 1 Waar zitten de grootste risico's in de keten (UNEP 2020)

10. Productcategorie Inhuur & Adviesdiensten

- Inkoopvolume:**
- grofweg €35 miljoen voor inhuur personeel
 - een kleine €4,5 miljoen per jaar voor adviesdiensten.

Betreft: Inhuur van personeel en inzet van adviesdiensten
Voor het aannemen van vast personeel staat bij iedere vacature standaard de tekst:

Iedereen doet mee
De gemeente Apeldoorn is een inclusieve organisatie. We zijn ervan overtuigd dat we met een diverse organisatie beter zijn voorbereid op de ontwikkelingen in de samenleving. Naast je talent en kwaliteiten breng je ook je achtergrond en voorkeuren met je mee. Je bent welkom!

Inclusiviteit is ook wat we willen bewerkstelligen wanneer we personeel inhuren. Voor inhuur zijn diverse raamcontracten, allen boven de EU-grens en afgesloten voor een periode van 4 jaar:

- t/m Schaal 9
- Commercieel personeel vanaf schaal 10
- B&O/PPIM (projectmanagement)/Juridische Zaken/ Inkoopadviseur
- Communicatieadviseurs
- Functies vanaf schaal 9 t.b.v. sociaal domein
- Loopbaan- en andere coaches

Voor vast of tijdelijk personeel wordt gebruik gemaakt van een DAS-systeem⁶ *Werken in Gelderland*.
NB. De MVI criteriatool dekt deze productcategorie niet.

Wel heeft PIANOO een handreiking voor adviesdiensten (zie <https://www.pianoo.nl/sites/default/files/media/documents/Handreiking%20Duurzaam%20inkopen%20Adviesdiensten-oktober2020.pdf>) en een inkoopstrategie voor Diversiteit & Inclusie bij inhuur (zie <https://www.pianoo.nl/sites/default/files/media/documents/2022-10/Marktvisie-en-inkoopstrategie-BG-Diversiteit-en-Inclusie-bij-inhuur-september2022-2.pdf>).

Algemeen
Gelijke beloning voor inhuurkrachten t.o.v. eigen personeel
Bij inhuur van flexibel personeel moet gebruik gemaakt worden van de afgesloten raamcontracten
Ook bij inhuur van personeel is aandacht voor Diversiteit en Inclusie (D&I)
Bij adviesdiensten wordt altijd gekeken of dit door een lokale partij ingevuld kan worden.

Concrete voorbeelden
Als gemeente zetten wij veelvuldig mensen in met een afstand tot de arbeidsmarkt - rechtstreeks of via aanbestedingen.

Kansrijke aanbestedingen/projecten 2024
Chauffeursdiensten - lokaal, elektrisch vervoer
Raamcontract t/m schaal 9 - extra inzet D&I

6 Een DAS (Dynamisch Aankoop Systeem) is een elektronisch proces voor het doen van enkel gangbare aankopen van werken, leveringen of diensten, waarvan de kenmerken wegens de algemene beschikbaarheid op de markt voldoen aan uw behoeften. Een DAS moet gedurende zijn gehele looptijd openstaan voor toetreding door nieuwe ondernemers die aan de eisen voor toelating tot het systeem voldoen. Zie tevens <https://www.pianoo.nl/nl/document/14180/handreiking-dynamisch-aankoopstelsel-das>

11. Verankering in de organisatie

Het succes van maatschappelijk verantwoord inkopen valt en staat met invulling van maatschappelijk bewust opdrachtgeverschap, waarbij al vroeg in het proces op onze maatschappelijke ambities wordt gestuurd.

- Enkele algemene richtlijnen:
- Zorg dat ambitie, budget en kaders matchen
 - MVOI niveau Basis, tenzij (5% SROI maakt hier onderdeel van uit)
 - Ruimte voor innovatie
 - Gebruik de kracht van de regio
 - Vraag het de markt (marktconsultatie), daar is meer creativiteit om maatschappelijke problemen op te lossen.

- Qua organisatie kennen we de volgende rollen:
- Een MVOI-coördinator die als eerste aanspreekpunt geldt en borgt dat er elk jaar een bijgesteld MVOI Actieplan komt. Tevens rapporteert deze persoon over de voortgang (bron: Zelf Evaluatie tool van het Rijk) - een eigen jaarlijkse Plan Do Check en Act cyclus (PDCA).
 - Een opdrachtgever die iets wil inkopen en daarvoor Inkoop benadert.
 - Een Inkoper die de opdrachtgever ondersteunt bij de aanbesteding inclusief de ambities op het gebied van MVOI. De Inkoper zorgt ervoor dat de MVOI criteria worden opgenomen in de systemen (MerCell Source2Contract en Tendered). Bij gunning wordt aangegeven aan welke criteria is voldaan.
 - Mochten er extra hulp nodig zijn bij één of meerdere thema's op het gebied van MVOI dan kan een specifieke

- beleidsmedewerker⁷ worden aangehaakt. Voor elk thema kennen we een beleidsmedewerker.
- Administratie bij Inkoop zorgt ervoor dat het ambitieniveau Basis in de zelfevaluatietool is geregistreerd en matcht de gunningscriteria van de verschillende opdrachten in de zelfevaluatietool, zodat zicht is op de voortgang.
 - Nadat het contract is afgesloten is het leveranciersmanagement aan de opdrachtgever. Dit geldt in principe ook voor de MVOI-thema's tenzij dit te ver weg ligt bij de opdrachtgever. Neem SROI als voorbeeld, waarbij de voortgang op SROI-gebied gevolgd wordt door de SROI-coördinator.
 - De Inkoopboard borgt bij Europese aanbestedingen dat MVOI aan bod komt.
- Trainingen over wat MVOI of duurzaam inkopen betekent, zullen nog worden vorm gegeven.

- In 2024 zetten we in op:
- Ervaring opdoen binnen kansrijke projecten met de nieuwe aanpak en wat het vraagt qua kennis, expertise, capaciteit en kosten
 - Doorontwikkeling en uitvoeren monitoring resultaten (naast inspanningen) per categorie
 - Bewustwording creëren bij interne opdrachtgevers
 - Ervaring opdoen met rollen binnen MVOI inclusief organiseren doorlopende bewaking van de MVOI-ambities
 - Mooie voorbeelden van MVOI in aanbestedingen via intra-/internet zichtbaar maken.

7 Voor de verschillende thema's kennen we op dit moment de volgende aanspreekpunten: Klimaat Harold van Ganzenwinkel. Milieu Diederik Anema, Circulair Carla Fransen, Social Return Marc van Zanten en Diversiteit & Inclusie José van Rijswijk. Voor het thema Ketenverantwoordelijkheid kennen we niet een beleidsmedewerker. We haken daarbij zoveel mogelijk aan bij het Rijk.

Contact met de Gemeente Apeldoorn

Telefoon

14 005

Vanuit het buitenland +31 55 580 15 55
maandag - vrijdag van 08.30 tot 17.00 uur

Bezoeken

Marktpllein 1

Bezoek op afspraak

Maandag t/m woensdag 08.30 - 17.00 uur

Donderdag 08.30 - 19.30 uur

Vrijdag 08.30 - 12.30 uur

Post

Gemeente Apeldoorn

Postbus 9033, 7300 ES Apeldoorn

www.apeldoorn.nl

Colofon

Dit is een uitgave van
de gemeente Apeldoorn

Datum

November 2023

Vormgeving

Balyon, Leiderdorp

© 2023 Gemeente Apeldoorn